

Banka Hesapları ve Kredi Kartlarının Kullanılmasının Dolandırıcılık Suçu Olarak Nitelendirilmesi Üzerine Değerlendirme

Baki Yiğit ÇAKMAKKAYA¹

Atilla TANRIVERMİŞ²

Teoman AKPINAR³

Ensar LOKMANOĞLU⁴

¹Cumhuriyet Savcısı, yigitcakmakaya@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9976-1824

² Dr. Hâkim, atanrivermis@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0887-4795

³ Prof. Dr., T.C. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Çorlu MYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü, takpinar@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2205-1584

⁴Dr.Öğretim Üyesi, T.C Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya MYO, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, elokmanoglu@subu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1597-3433

Özet: Dolandırıcılık suçları malvarlığına karşı işlenen suçlardan olmakla birlikte toplumsal barışı bozmakta, güven duygusuna zarar vermektedir. Dolandırıcılık suçlarının soruşturulma ve kovuşturulması re'sen yapılmaktadır.1982 Tarihli T.C. Anayasa'sının 76. Maddesinde dolandırıcılık suçunun zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, hileli iflas gibi suçlarla birlikte yüz kızartıcı suç olarak düzenlenmesi, soruşturulması ve kovuşturulmasında hukukun doğru işlenmesinin kişiler açısından önemine işaret etmektedir. Suç şüphesi altında bulunan kişiler hakkında suçun unsurları oluşmadığı halde dava açılması, ceza mahkemelerine yansıyan davalarda mahkumiyet kararı verilmesi anayasa ile teminat altına alınan lekelenmeme hakkının ihlali anlamına geleceği gibi suçun yüz kızartıcı olması sebebi ile soruşturma ve kovuşturma konusu edilmesinin sonuçları kişiler açısından ağır olmaktadır. Yasal düzenlemeler sürekli güncellenmekle birlikte suç türleri ve suçluların kullandığı yöntemler de sürekli değişim ve gelişim içerisinde. Malvarlığına karşı işlenen suçlar ilkel zamanlarda hırsızlık ve yağma gibi şiddet temeline dayanmakta iken alınan tedbirler ve yaşam koşullarındaki değişikliklerle birlikte dolandırıcılık gibi ikna temelli suçlara, günümüzde de özellikle teknolojik yöntemlerle dolandırıcılığa doğru evrilmiştir. Dolandırıcılık yöntemlerinin sürekli gelişimi suçla mücadelede kullanılan yöntemlerin yetersiz kalmasına, suçla mücadelede hukuka aykırı yolların kullanılmasına sebep olabilmektedir. Yasa dışı bahis, uyuşturucu ticareti, nitelikli dolandırıcılık yöntemleri ile elde edilen paralar yaygın bir yöntem olarak. suça doğrudan iştirakleri somut deliller ile ispatlanamayan bireylerin banka hesapları ve kredi kartları kullanılmak sureti ile yasadışı eylemleri organize eden kişilerin eline geçmektedir. Çalışmamızda konu, dolandırıcılık suçları bağlamında ele alınmıştır. Dolandırıcılık suçlarına ilişkin soruşturmalarda suçu işleyen asıl faillerin sanık olarak yargılanıp yargılanmadığı, sanıkların savunmalarında öne sürdükleri hususlar ile kararların ceza hukukunun temel prensiplerine uygunluğu da değerlendirilen makalemizde dolandırıcılık suçlarının asıl faillerinin suçun işlenmesi sırasında gerçek kişilerin banka hesapları ve kartları kullanması durumu ile sınırlı olmak üzere hesap ve kartları kullanılanların hukuki durumu tartışma konusu yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Dolandırıcılık suçları, Banka Kartı, Banka Hesap Bilgileri.

Evaluation on the Characterization of the Use of Bank Accounts and Credit Cards as a Fraud Crime

Abstract: Fraud crimes are crimes against property, but they also disrupt social peace and undermine trust. Investigations and prosecutions of fraud are conducted ex officio. The 1982 Constitution of the Republic of Turkey, in its Article 76th, classifies fraud as a disgraceful crime, along with embezzlement, bribery, theft, forgery, abuse of trust, and fraudulent bankruptcy. This recognition highlights the importance of the proper application of the law in the investigation and prosecution of these crimes. Filing lawsuits against individuals suspected of a crime despite the absence of the elements of the crime, and issuing convictions in cases referred to criminal courts, constitutes a violation of the constitutionally guaranteed right to be free from stigma. Furthermore, due to the disgraceful nature of the crime, the consequences of investigating and prosecuting the crime are severe for individuals. While legal regulations are constantly updated, the types of crimes and the methods used by criminals are also constantly changing and evolving. While crimes against property were primarily based on violence, such as theft and plunder, with the implementation of measures and changes in living conditions, they have evolved into persuasion-based crimes, such as fraud, and today, especially with the use of technological methods, fraudulent activities. The constant evolution of fraudulent methods can lead to the inadequacy of existing methods in combating crime and the use of unlawful means. Money obtained through illegal betting, drug trafficking, and aggravated fraud is commonly used by those organizing the crime by using the bank accounts and credit cards of individuals suspected of direct involvement in the crime. Our study examines this issue within the context of fraudulent crimes. In our article, which examines whether the actual perpetrators of fraud crimes are tried as defendants in investigations, the issues raised by the defendants in their defense, and the compliance of the decisions with the fundamental principles of criminal law, we also discuss the legal status of the individuals whose accounts and cards were used, particularly when the actual perpetrators of fraud used bank accounts and cards of real persons during the commission of the crime.

Keywords: Fraud crimes, Bank Card, Bank Account Information.

1. GİRİŞ

İlkel çağlarda kabileler halinde yaşayan insanoğlu, doğası gereği sosyalleşme ve toplum içerisinde yaşama ihtiyacı hissetmiştir. Toplumsal yaşama geçişle insanlar haklarını ve ödevlerini belirlemişler, devletler şeklinde örgütlenmişlerdir. Bireyler toplumsal barışı sağlamak amacı ile hayat, özgürlük, sağlık, malvarlığı gibi değerlerini hukuk kuralları aracılığı ile koruma altına almışlardır. Malvarlığı değerlerinin korunmasına yönelik temel hak olan mülkiyet hakkı eskiden beri uluslararası sözleşmeler, anayasalar, hukuk ve ceza yasaları ile teminat altına alınmıştır. Mülkiyet, bireylerin eşya üzerindeki hakimiyetini tanımlayan bir kavramdır. Mülkiyet hakkının niteliği ile kapsamı, günümüze değin dinler ve hukuk sistemlerinin temelinde yer almış felsefi ve siyasi boyutları ile de tanımlanmaya çalışılmıştır (Akça, 2015: 543).

Kişilerin “mal edinme hakkı” uyarınca edinilen “mal varlığı” “mülkiyet hakkı” kapsamında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi metinlerinde yer aldığı gibi bireyin temel haklarından kabul edilerek koruma altına alınmıştır. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sının 35. maddesi herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu ve anılan hakların ancak kamu yararı amacı ile kanunla sınırlanabileceği yönünde yasal düzenleme yapmıştır. Mülkiyet hakkı özel hukuk hükümleri ile korunduğu gibi mülkiyet hakkına yönelik eylemler suçta ve cezada kanunilik ilkesi kapsamında ceza yasalarında da yer almıştır. Bu yaklaşımın sonucu olarak kişinin malvarlığına yönelik fiiller 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 2’nci Kitabının 2’nci Kısımının 10 uncu Bölümünde düzenlenen çeşitli suçlar ile düzenlenerek yaptırıma bağlanmıştır. 1961 tarihli Anayasamızda olduğu gibi 1982 tarihli Anayasamızda da temel hak 35. Maddede düzenlenen dolandırıcılık suçları 5237 sayılı TCK’da Türk Ceza Kanunu’nun özel hükümler başlığını taşıyan İkinci Kitabında malvarlığına karşı suçlar kısmında yer almaktadır. Dolandırıcılık suçu TCK 1926 yılında 765 sayılı ile düzenlenmişti. 2004 yılında köklü bir değişikliğe gidilerek 5237 sayılı TCK mevzuatta yerini almıştır. 765 sayılı TCK temelinin 1889 tarihli İtalyan Ceza Yasası’ndan almaktaydı. İtalyan Ceza Yasası 1930 yılında uğradığı değişiklik ile dolandırıcılık ve benzeri suçları “malvarlığına karşı suçlar” başlığı altında toplamıştı. 765 sayılı TCK’nın değişikliğinde de anılan değişikliğe paralel uygulamaya gidilerek dolandırıcılık suçları 5237 sayılı yasaya “malvarlığına karşı suçlar” başlığı altında girmiştir. Ancak malvarlığı kavramı, Ceza Hukuku bağlamında yalnızca ekonomik değeri olan şeylerden ibaret değildir. Kişiye ait olan, ekonomik değeri bulunmayan fakat kişiye göre manevi veya

duygusal bir anlam taşıyan şeyler de kavram içinde değerlendirilmelidir (Eker Kazancı ve Zeyrek, 2019: 519-520). AYM’nin 14.12.2016 tarihli ve E. 2016/148 K. 2016/189 sayılı kararına göre “(...) Mülkiyet hakkının konusunu, maddi ve gayri maddi mallar oluşturmaktadır. Taşınır ve taşınmaz mallar, maddi mallar kapsamında iken, fikri ve sınai mülkiyet hakları gayri maddi mallar”da mülkiyet hakkı kapsamında kabul edilmiştir.

Hukuk bilimi açısından da mülkiyet hakkının hukuk dallarına göre farklı anlam taşıdığını söyleyebiliriz. Anayasa, medeni hukuk, borçlar hukuku, idare ve ceza hukuku dallarına göre mülkiyet hakkının tanımı, kapsamı ve korunması farklılıklar taşımaktadır. Bu hakka yönelik hukuka aykırı fiiller ise çeşitli hukukî yaptırımlarla karşılanmaya çalışılır. (Yazıcıoğlu, 2013: 759). Mülkiyet hakkının ihlaline yönelik davranışlar özel hukuk çerçevesinde tazminat ve benzeri davalara konu olabildiği gibi ceza hukuku bağlamında da suç olarak tanımlanarak yaptırıma bağlanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Ek 1 Protokol ile düzenlenen mülkiyet hakkı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında hukuki boyutu ile ulusal hukuktan bağımsız olarak yorumlanmıştır. Anayasa mahkemesi tarafından verilen kararlarda da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının etkisi bulunmaktadır (Akça, 2015: 543).

Mülkiyet hakkı kapsamında kalan dolandırıcılık suçları tarihi süreci izleyerek günümüze değin ulaşmıştır. Eski çağlarda, Yunanlarda, Hititlerde, Sümerlerde, Hint’te, Asurlarda, Mısır’da, hırsızlık ve mala zarar verme suçları belirlenerek, yaptırımlar öngörülmesine rağmen dolandırıcılık suçuna rastlanılmamaktadır. 12 Levha Kanunları’nda da dolandırıcılık suçu yer almamıştır. Eski hukuklarda dolandırıcılık suçu olarak bağımsız düzenleme olmasa da dolandırıcılık eylemlerinin hırsızlık veya özel suç tipleri içerisinde geçtiğini söyleyebiliriz. Örneğin, ölçü ve tartı aletleri ile ticaret hayatında yapılan aldatmalar ceza yaptırımına bağlanmıştır. Manu ve Hamurabi kanunlarında da dolandırıcılık eylemleri hırsızlık başlığı altında cezalandırma cihetine gidilmiştir (Acar, 2010: 7). Dolandırıcılık suçuna ilişkin düzenlemeler Roma Hukuku’nda da yer almaktaydı. “Crimen Falsum” adı ile adlandırılan dolandırıcılığa ilişkin düzenlemeler bağımsız düzenleme niteliğinde olmayıp sahtecilik, yalan beyan, yalan yere yemin etmek gibi failin hileli davranışlarla gerçekleştirilen eylemleri kapsamaktaydı. İslam hukukunda da dolandırıcılık tipi önceden belirlenmeyen hakime takdir yetkisi veren “tazir” olarak adlandırılan ceza ile cezalandırılması gereken suçlardan olup bağımsız olarak düzenlenmemiştir (Selçuk,1982: 42) (Aydın, 2021: 652). Dolandırıcılık bağımsız bir suç olarak mal

varlığına karşı işlenen suçlardan kabul edilerek ilk kez 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'nda yer almıştır. Mevaz Kanunumuz olan 1889 İtalyan Ceza Kanunu'nda da dolandırıcılık ayrı bir başlık altında düzenlenmiştir (Metin, 2019: 4).

Dolandırıcılık, kişilerin hile ile iradelerinin yanıltılması sureti ile fail veya üçüncü kişi lehine malvarlıkları üzerine tasarruf etmeleri temeline dayanmaktadır. Dolandırıcılık suçlarında kullanılan hilenin aldatma kabiliyetinin bulunması suçun unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Mağdurun iradesi nitelikli hile ile fesada uğratılmakla bu şekilde mağdurun irade serbestisi ihlal edilmektedir. Nitelikli hile ile mağdur aldatılmaya çalışmış ancak mağdurun kendisinden kaynaklanan sebeplerle mağdur aldatılamamış ise eylemin teşebbüs aşamasında kaldığından söz edilebilir. Suçun tamamlanması hileli davranış ile failin başkasının veya üçüncü şahsın yararına hak sahibinin zararına olacak şekilde menfaat elde etmesi ile olmaktadır. Suçun tipe uygun şekilde oluşması suçta ve cezada kanunilik ilkesine dayanması yanında eylem ile sonuç arasında nedensellik bağı bulunması da önem taşımaktadır (Keçelioğlu, 2024: 636). Dolandırıcılık, aldatma temeline dayanmakla birlikte aldatmanın niteliği ceza hukuku ve özel hukuk anlamında uygulamada fark taşımaktadır. Hile unsuru ceza hukuku anlamında tipiklik, hukuka aykırılık, kanunda tanımlanan tipe uygunluk gibi unsurları taşıması gerektiğinden özel hukuktan farklı kapsamda değerlendirilmektedir (Alkan, 2023: 216). Dolandırıcılık suçu yüz kızartıcı bir suç olduğundan soruşturulması ve kovuşturulmasının taşıdığı öneme değinmiştik. Banka hesapları ve kredi kartlarının dolandırıcılara kullandırılması fiillerinin dolandırıcılık suçuna asli iştirakmi, fer'i iştirakmi yoksa ayrı bir suç olarak mı değerlendirilmesi gerektiği makalemizin temelini teşkil etmektedir. Uygulamada hesap ve kart kullandırma eylemlerinin dolandırıcılığa asli iştirak olarak değerlendirildiğini ve her bir müştekiye karşı işlenen eylemden hesapları ve kartları kullandıranların ayrı ayrı sorumlu tutulduklarını söyleyebiliriz.

Küresel anlamda üçüncü kişilerin banka hesapları veya kredi kartlarının kullanılması suç örgütlerinin başta kara paranın aklanması, terörizmin finansmanı, yasa dışı bahis gibi pek çok alanda kullanmaya ve yaygınlaştırmaya çalıştığı bir yöntemdir. Özellikle dolandırıcılık suçu bakımından suç işleme itiyadı olan kişilerin suçun takibini zorlaştırmak amacıyla üçüncü kişilerin banka ve hesap bilgilerini suçta kullanmaları durumu önemli bir sorundur (Temiz Gül,2025: 410). Bilişim yolu ile işlenen dolandırıcılık olayları günümüzde oldukça artmış durumdadır. Ticaret Bakanlığı' da dolandırıcıların hedef olarak belirledikleri kişilere

çeşitli yöntem ve vaatlerle ulaşmaya çalıştıklarını, bu amaçla araç ya da ikinci el ürün alım satım siteleri, sosyal medya platformları, popüler forum siteleri, yatırım tavsiyesi veren platformlar gibi sıkça kullanılan kanallar üzerinden tüketicilerin karşısına çıkarak, öğrenci, ev hanımı gibi gelir kaynağı görece kısıtlı olan veya yaşlı, engelli gibi daha hassas olan tüketicileri özellikle hedef aldıklarını belirtmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, 2025). Ticaret Bakanlığı'nın söz konusu yazısında bu durumu bir sosyal mühendislik olarak ele aldığı görülmektedir. Ayrıca ABD'de FBI'nın bu suça özel önem vererek hedef grupları uyardığı görülmektedir (Federal Bureau Of Investigation, 2025).

Banka hesabını kullandırma fiili yukarıda belirttiğimiz gibi uluslararası anlamda özel bir önem arz etmekte olup kavram İngilizce'de "Money muling", Almanca'da "Finanzagententätigkeit" olarak adlandırılmaktadır. Banka kartı kullandırma, Europol (Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı) tarafından (Money muling); üçüncü bir kişi tarafından banka hesabına para alıp başka birine transfer eden veya nakit olarak çekip başkasına veren ve bunun karşılığında komisyon alan kişi olarak tanımlanmaktadır. (GOV UK, 2024: 6).

Yukarıda belirttiğimiz gibi uluslararası anlamda da uygulamada görüldüğü üzere genç ve yoksul kişiler bu suçun işlenmesi için seçilmekte ve bu kişilerin kolay yoldan para kazanma vaadi ile ikna edildiği görülmektedir. Bu amaçla da sosyal medya kullanılmakta ve kolaylıkla geniş kitlelere ulaşılmaktadır (Bulut,2024:722). Europol bu kişileri, parayı üreten suçlara (siber suç, dolandırıcılık, uyuşturucu, insan ticareti) doğrudan dahil olmasalar bile, bu suçların gelirlerini akladıkları için suç ortağı olarak kabul etmektedir. Hesaplarını kullandıran kişiler genellikle, suçlular veya organize suç grupları tarafından bilerek veya bazı durumlarda bilmeyerek kara para aklama araçları olarak işe alınan kişilerdir. Bu suçun faillerinin de ülkemizde olduğu gibi suç mağduru olduğu veya hesap veya hizmet sağlayarak kasıtlı olarak gelir elde etmeye çalıştıkları durumların olduğu ifade edilmektedir (EUROPOL, 2025; Money Mulling, Isle of Man National Risk Assessment 2020: 3).

Uluslararası anlamda da suçlular, risk altındaki çocuklar ve yetişkinler de dahil olmak üzere toplumdaki en savunmasız kişileri hedef almakta ve onları yasadışı para transferini kolaylaştırmak için kullanılmaktadır (GOV UK, 2024). En büyük hedef grubun ise öğrenciler olduğu görülmektedir (ABA, 2009). Dolayısı ile bu kişilerin banka hesabını kullandırmayı gönüllü olarak seçmediği durumlarda para transferinin arkasındaki suçluların kurbanları olarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir (GOV UK,

2024). Ancak, Lancaster Üniversitesi tarafından yapılan son araştırmaya göre ise bu şekilde hesaplarını kullandıranların neredeyse yarısının başkalarının hesaplarını kullanmasına izin vermenin olağandışı olmadığını düşündüğü belirtilmiştir (Abdul Rani vd. 2023:46). Ülkemiz basınında da özellikle öğrenciler başta olmak üzere hedef kitleyi uyarıcı pek çok haberin yapıldığı gözlemlenmektedir (Milliyet, 2023). Banka hesaplarını bir menfaat karşılığında kullandıran kişilerin sayısına ilişkin resmi bir veri veya akademik bir çalışma mevcut olmamakla beraber sosyal medyada “banka hesabı kiralama mağdurları” başlığı altında açılan sayfa ve gruplara binlerce kişinin üye olduğu belirtilmektedir. Hesapları kullanılan kişiler ile ilgili oluşan genel algı bu kişilerin kötü niyet taşımadığı, yasal bir iş veya işlem yaptığını düşünen veya parçası olduğu suç mekanizmasının farkında olmayan kişiler olduğu yönündedir. Europol gibi Avrupa’daki kamu otoriteleri nezdinde de bu kişilerin mağdur olarak görüldüğü söylenebilir (Bulut:727). Dolandırıcılık fiili İngiltere ve Galler’deki en yaygın suç olarak gösterilmekte ve tüm suçların neredeyse %40’ını oluşturmaktadır. Türkiye’de de dolandırıcılık suçlarında son derece hızlı bir artış yaşanmaktadır.

Dolayısı ile uygulamamızda dolandırıcılık suçuna iştirak kapsamında değerlendirilen bu suçun oluşumunda delillerin takdir ve değerlendirmesi ile suçun sübutunda banka hesabını kullandıran ile bu kişiyi suça yönelten kişi arasındaki ilişkinin tayin ve tespiti ile suçun dolandırıcılık fiili yönünden unsurlarını oluşturup oluşturmadığının tayin edilmesi özel bir önem arz etmektedir. Uygulamada Yargıtay’ın bu suçlara ilişkin farklı kararları gözlemlenmektedir (Temiz Gül: 2025: 409). Yargıtay kişilerin IBAN bilgilerinin dolandırıcılık suçunda araç olarak kullanılması hakkındaki bir kararında ; “...Yargıtay 2. Ceza Dairesinin 20.06.2016 tarihli ve 2016/6021 Esas, 2016/11619 Karar sayılı kararı da dikkate alınarak, Rusya devletinde bulunan kişilerin, bilgisayar yazılımı yaparak Türkiye’de bulunan firmalara sattıklarını ancak ücretlerin ödenmesinde problem yaşadıklarını, iyi derecede İngilizce bilen bir eleman aradıklarını söyleyerek iş teklifinde buldukları hükümlünün, öğrenci olması nedeniyle harçlığını çıkarmak için bu teklifi kabul ettiği ve 08.09.2005 tarihinde Rusya devletinde bulunan bu kişilerin hükümlünün hesabına katılanın hesabından para havale ettikleri ve bu parayı Western Union aracılığıyla göndermesini istedikleri, hükümlünün de hesabına gönderilen parayı belli bir komisyon karşılığında bu şahıslara havale ettiğinin anlaşılması karşısında, hükümlü hakkında, savunmasının aksine suç kastı ile hareket ettiğine dair mahkumiyetine yeterli delil bulunmadığından atılı suçtan beraatine karar verilmesi..” gerektiğine işaret etmiştir. (Yarg.

8.CD. 2024/24160E,2025/3482K) Ancak Yargıtay başka bir kararda ise “... Suç tarihinde, katılanı arayan bir şahsın, kendisini Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğünde görevli olarak tanıttığı, nüfus cüzdanı bilgileriyle sahte para basıldığını, şüphelilere ulaşılabilmesi için Antalya Side PTT Şubesine 9.000,00 TL para yatırılması gerektiğini, şüphelilerin yakalanması için operasyon düzenleneceğini söylediği, katılanın 9.000 TL parayı havale ettiği ve sanığın parayı çektiği olayda sanığın bu şekilde menfaat temin etmek suretiyle dolandırıcılık suçunun işlendiği...” gerekçesi ile ilgili mahkumiyet hükmünü onamıştır (Yarg. 11.CD.2021/26001E,2024/6951K).

Bu suç tiplerinde internetin yoğun olarak kullanıldığı düşünüldüğünde diğer suçlardan bazı temel farklarının olduğu ve uluslararası anlamda da temel bir problem oluşturduğu görülecektir. Zira zaman, mekân veya yer ile sınırlı olmadan söz konusu suçlar işlenebilmekte, sonuçları ülke sınırlarını aşabilmekte ve suçlara ilişkin delillerin tespiti ve toplanması da oldukça güçlükler arz etmektedir. Ayrıca bu suçlara ilişkin delil elde etmek üst düzey teknik bilgi gerektirmekte olup sürekli biçimde mevzuatın yeterliliğini sorgulatan, biçimsel ve niteliksel değişimlere bu nedenle uğramaktadır (Çakmakaya ve Akpınar,2018:125).

Anılan sebeple yasal düzenlemelerin sürekli kontrol edilerek uygulamada karşılaşılan aksaklıkların tespiti ve çözümü önem taşımaktadır. Delil toplama yöntemlerinde ve soruşturma esnasında karşılaşılanlar yanında kovuşturmada karşılaşılan sorunların çözümü ile yasal düzenlemeler ve uygulamaların hukuk temeline dayanması kaynağını anayasadan alan hukuk güvenliği ilkesinin korunmasına hizmet edecektir. Çalışmamızda aynı zamanda küresel anlamda yaygın olan banka hesabının kullandırılması suretiyle dolandırıcılık suçunun iştirakçisi olarak değerlendirilmenin ceza yargılamasına egemen olan genel prensipler ışığında ele almaya çalışacağız.

2. BANKA HESAPLARI VE KREDİ KARTLARININ KULLANDIRILMASI EYLEMLERİNİN CEZA YARGILAMASININ İLKELERİ BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

Ceza yargılamasının temel ilkeleri yargılama faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin prensiplerdir. Konumuz ile bağlantılı olması sebebi ile suçta ve cezada kanunilik, şüpheden sanık yararlanır ilkesi, masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkı olarak ceza yargılamasına egemen olan temel kurallar boyutu ile ele almaya çalışacağız. Zira bu suçun unsurlarının oluşup oluşmadığı açısından aşağıda

ele alacağımız bazı temel ceza muhakemesi prensipleri özel bir önem arz etmektedir.

Suç kavramını temel olarak yürürlükteki ceza kanununun yasakladığı, başkalarının haklarını ihlal eden eylem şeklinde tanımlayabiliriz (Toroslu, 1970). Sadece başkalarının haklarının ihlal edilmesi bir fiilin suç niteliği taşıması için yeterli değildir. Eylemin ceza yasalarında tanımlanması yanında yaptırımının da açıkça belirlenmiş olması gerekliliği bulunmaktadır. Ceza hukukunun temel prensipleri içerisinde yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi anılan konunun ceza hukukuna yansımaları ifade etmektedir. Latince "Nullum Crimen Sine Lege Nulla Poena Sine Lege", "kanunsuz suç ve ceza olmaz" şeklinde ifade edilerek modern hukuk sistemlerinde de yerini almıştır. Ceza genel teorisi ceza hukukunun temel prensiplerini açıklamaktadır. Kişilerin yaptıkları iddia edilen eylemin ceza hukuku bağlamında suç teşkil etmesi ve yaptırımının bulunması bu anlamda ahlak kuralları gibi kurallardan ayrılması da bu kapsamdadır.

Anayasamız "Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi" başlıklı ikinci maddesinde Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemeyeceği gibi güvenlik tedbiri uygulanamayacağını, Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükümlenemeyeceğini, idarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamayacağını, kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamayacağını, suç ve ceza içeren hükümlerin kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamayacağını hüküm altına almıştır (T.C. Anayasası, 1982).

Türk Ceza Kanunu'nun "Cezanın belirlenmesi" başlıklı 61. maddesinin 10. fıkrasında ise; "Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir." şeklindeki hüküm ile kanunilik ilkesi ceza yasamıza da yansımıştır (TCK, 2004). Uluslararası sözleşme ve metinler de masumiyet karinesi ve suçta ve cezada kanunilik ilkesini koruma altına almıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7. maddesinde hiç kimsenin işlendiği zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamayacağı suçun işlendiği sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemeyeceği hususu düzenlenmiştir

Suç teşkil eden eylemin ve yaptırımının belirlenmesi de suçun unsurları ile birlikte ceza yasasında açık olarak tanımlanması ile mümkündür. Suçun unsurları, bir eylemin suç niteliği taşıması için bulunması zorunlu şartlardır. Suç kavramını, kanunda yer alan tipe uygun, hukuka aykırı, kusurlu, fiil ile meydana gelen sonuç arasında illiyet bağı

bulunan eylem olarak ifade edebiliriz. Bu bağlamda, hukuka aykırı bir fiil ile, kasten veya ihmali davranışla, nedensellik bağı da bulunmak koşuluyla, kanunda tanımlanan suçun maddi unsuru olarak nitelendirdiğimiz bu eylem veya eylemsizlik olmadan suç düşünülemez. Ceza yargılamasının temel amacı, kişilerin ve toplumun menfaatlerini hukuki esaslar ile korumak kaydı ile maddi gerçeğe ulaşılmasıdır. Maddi gerçeğe ulaşma ilkesi, bir eylemin suç teşkil edip etmediği, suç teşkil ediyorsa failinin tespiti ve haklarında uygulanacak yaptırımların saptanması açısından önemli olduğu gibi, suç iddiası altında olan kişilerin masum iseler aklanmasını da kapsar. Suç teşkil eden eylemlere karşı toplumun korunması, toplumsal barışın sağlanması, hak ve özgürlüklerin sınırlarının çizilmesini amaçlayan ceza yasalarının kişi hak ve özgürlüklerine zarar vermeden uygulanması ceza muhakemesi aracılığı ile olacaktır (Soyaslan, 2020). Sanık veya sanıkların haklarının korunarak maddi gerçeğe hukuka uygun yöntemlerle ulaşmak ceza muhakemesinin temel karakteristiğidir (Ünver ve Hakeri, 2022).

Bu ilkenin doğal sonucu, kimse hakkında devlet yetkilerinin ölçüsüz kullanılmayacağı gibi yargılama makamlarının bu yetkileri suç şüphesi altındaki kişi hakkında kötüye de kullanamayacak olmasıdır (Yenisey ve Nuhoğlu, 2022). Yargılama faaliyetlerinin masumiyet karinesine uygun yürütülmesi, insan hakları açısından taşıdığı önem de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Suçsuzluğu ispatlanana kadar herkesin masum olduğunu ifade eden temel ilke, adil yargılama hakkının mihenk taşıdır.

Kanunilik ilkesi ceza yargılamasının en temel ilkelerinden biridir. AYM bu ilke açısından, "Kanun'un, hangi eylemin suç veya kabahat teşkil ettiğinin ve bu eyleme bağlanan yaptırımın ne olduğunun, belli bir açıklık ve kesinlikte öngörülebilmesine imkân verecek şekilde kaleme alınmış olması, kanunilik ilkesinin sağlanmasını" yeterli görmektedir. (AYM,2024/61E,2024/209K; E.2023/170E,2024/96)

5237 sayılı TCK'nın 2/3. maddesine göre kanunilik ilkesinin bir boyutu da; "kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz." şeklinde ifade edilmiştir. Yargıtay 10 CD.'nin 2020/12673E,2021/2980K. nolu ilamında ifade edildiği üzere "... Belirlilik ilkesi gereği olarak, Ceza hükmü taşıyan kanun hükümlerindeki kavramların, ortalama düzeyde, yani akla uygun hareket eden, ayırt etme gücüne sahip insanların anlayabileceği nitelikte olmalıdır. Hukukçuların bile ittifak

edemeyeceği farklı değerlendirilebilecek kavramlar bulunmamaktadır...” şeklindedir. Banka hesapları ve kredi kartlarının kullanılması eylemlerinde anılan eylemin suç olarak yasa da tanımlanarak cezai yaptırımının da bulunması failin cezalandırılması için olmazsa olmaz unsurdur. Ceza yargılamasında egemen olan diğer bir temel ilke de masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkıdır. Masumiyet karinesi ve karineye bağlı lekelenmeme hakkı sanığa, kusuru ispatlanmadan suçlu gibi muamele edilmesini önlemektedir. Bireyler, anılan anayasal hakkın yansıması olarak, suçlu olduğu mahkeme hükmüyle sabit oluncaya kadar suçsuz olduğu karinesini korurlar (Tanrıvermiş, 2021). Ceza muhakemesinde yürütülen yargılama medeni muhakeme hukukundan daha farklı bir şekilde cereyan etmektedir. Burada şekli gerçekliğin tespiti değil “maddi gerçeğin” ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Ceza muhakemesi disiplininin diğer hukuk dallarından ayrılmasında kişinin özgürlüğü ile ilgili kararlar alınmakta olup maddi gerçeğe ulaşma sürecinde hatalı yolların kullanılması ile birlikte medeni hukukta oluşabilecek sonuçlardan daha ağır sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz bir durumdur (Tural,2019:2). Nitekim yasa koyucu uygulamamıza bu konun hassasiyeti ve önemine binaen 5271 sayılı CMK’nın 158/6 düzenlemesi ile “soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar” kavramını getirmiştir. Dolayısı ile uygulamada görülen adeta “suçluluk karinesi” olarak algılanabilecek şekilde bu tür suçlara ilişkin soruşturma ve kovuşturmanın a priori bir kabul ile yürütülmesi masumiyet karinesi ve lekelenmeme hakkının ihlalini oluşturacaktır.

Konumuz ile bağlantılı olduğunu düşündüğümüz bir diğer ceza yargılaması ilkesi de şüpheden sanık yararlanır ilkesidir. Belirttiğimiz gibi, ceza muhakemesinin karar sürecine ait bölümde masumiyet karinesi öncelikle şüpheli durumlarda sanığın lehine in dubio pro reo karar verilmesi hükümlülüğünü içermektedir. Masumiyet karinesi ilkesinin en önemli sonuçlarından biri de ispat külfetinin bireye değil, iddia edene yüklenmesidir (Tural, 2019:104). Ceza yargılamasında sanığın masumiyeti, şüpheli durumlarda sadece bir karine olarak ele alınmamalıdır (Grop,2024: 322). Daha da önemlisi böyle durumlarda sanığın masumiyetinden yola çıkılmalıdır. Şüpheli veya sanığın soruşturma ve kovuşturmada suçsuzluğunu ispat hakkı mevcut iken suçsuzluğunu ispat yükümlülüğü ise bulunmamaktadır (Dönmezer,1988: 68) Masumiyet karinesinin çekirdeğini haksız mahkûmiyet kararlarının önüne geçmek oluşturduğundan in dubio pro reo ilkesinin de bunun bir çıkarımı olduğu belirtilir (Jong ve Lent:35). In dubio pro reo,mahkemelerce verilen kararların temelinde,

kesin, tam, hukuka uygun ve güvenilir delillerle karar verilmesini ifade etmektedir. Yargıtay’ın söz konusu ilkeyi Alman yargı ve öğreti kararlarında olduğu gibi sanığın cezalandırılıp cezalandırılmayacağına karar verme aşamasında bir hüküm verme kuralı olarak değerlendirdiği de söylenebilir (Doğan,2018:124) AYM’nin de kararlarında uygulamada “aslolan suçluluktur” şeklinde oluşabilecek uygulamaları bir hak ihlali olarak kabul ettiği görülmektedir.“...Böylelikle, incelediğimiz hükümlerle demokratik düzenin tartışma kabul etmez ilkelerinden olan «suçsuzluk karinesi», «suçluluk karinesi» haline dönüştürülmüştür. ..Ceza hukukunun temel kurallarından olan “Aslolan suçsuzluk” ilkesi yerine, bunun tamamen tersi olan “Aslolan suçluluk” gibi bir ilke değer kazanacak, ilgili, üstüne atılan suçlan işlemediğini kanıtlayamaz zorunluğunda bırakılacaktır. 70. maddenin ikinci fıkrası, (c) bendi yönünden bu sonucu doğuracak bir nitelik göstermektedir ve bu nedenle Anayasanın 120.maddesine olduğu kadar, demokratik hukuk devleti ilkesine de aykırıdır ve iptal edilmelidir” (AYM, 1973/37 E., 1975/122 K., 7.25/02/1975, R.G.03/12/119, S.15431; aynı yönde, AYM. E.1977/1, K.1977/20, 05/04/1977 T, R.G. 05/12/1977, S.16130) Temiz Gül (2025)’ün de ifade ettiği gibi belli ücretler karşılığında başkalarının banka kartı ve hesap bilgilerinin kiralayarak dolandırıcılık suçunu işleyen faille, dolandırıcılık suçunun işlenmesine hiçbir katkı sağlamayan banka kartı ve hesap sahiplerinin dolandırıcılık fiilinden sorumlu tutulmaması gerektiği kanaatindeyiz. Doktrinde mağdurun aldatılmasına katkıda bulunmayan bu kişilerin dolandırıcılık fiiline olan katkılarının kesin bir şekilde tespit edilemediği durumlarda münnet olayın özelliklerine göre bu kişilerin, TCK m.165’te düzenlenen “suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi” veya 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanması ve Önlenmesi Hakkında Kanun’nda yer alan suçtan sorumlu olmaları gerektiği yönünde görüşler de bulunmaktadır (Temiz Gül:410). En doğrusu bu konuda suçta ve cezada kanunilik ilkesine uygun düzenleme yapılmasıdır. Sanığın kendisine ait bu bilgilerin dolandırıcılık suçunda kullanılacağını bilmeden herhangi bir nedenle faile vermesi olasılık dahilindedir ve bu durum olayın özelliklerine göre hayatın olağan akışına aykırı olmayabilir. Kişi söz konusu bilgilerini iyi düşünmeden, aldatılarak, yanlışlıkla veya hatır için de muhatabına vermiş olabilir. Bilgilerini kullandıran kişinin menfaat temin edip etmediği de dikkate alınarak her somut olaya ilişkin somut delillere bakılması icap eder. Şen’in de belirttiği üzere yalnızca kişiye ait bu bilgilerin kullanılması dolandırıcılık suçuna iştirak olarak değerlendirilmemelidir (Şen ve Serdar, 2023; Şen,2024:91-92).

3. BANKA HESAPLARI VE KREDİ KARTLARININ KULLANDIRILMASI EYLEMLERİNİN TCK'NIN İŞTİRAK HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

Suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi TCK m. 37'de düzenlenmiştir. Birinci fıkrada suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri asli fail olarak tanımlanmıştır. İkinci fıkrada ise suçun işlenmesinde bir başkasının araç olarak kullanılması hali asli iştirak kapsamına alınmıştır. Konumuza ilişkin banka hesapları ve kredi kartlarının kullanılmasında hesap veya kartlarını kullandıranların dolandırıcılık suçunun işlenmesine yönelik kasıtları var ise bundan sorumlu tutulabilecekleri hukukun temel prensipleri gereğidir. Yine TCK 39 Maddesinde suça yardım etme hali tanzim edilmiştir. Kastı suça yardım etmek olan kişi bunu bilerek ve isteyerek kart ve hesabını kullandırır ise durumu fer'i fail olarak değerlendirilmelidir. Burada kastın önemine vurgu yapmakta fayda bulunmaktadır.

İştirak, birden fazla kişinin suç işlemek için birleşmesi ve suçun bu birleşme neticesinde meydana gelmesi halidir. (Erem,1946: 391). Çok failliğin söz konusu olduğu suçlarda, suçun oluşabilmesi için zorunlu olan kişi sayısından başka kişilerin, diğer suçlarda ise, ikinci kişinin suçun işlenişine katkıda bulunması, iştirak hükümlerinin uygulanması açısından gereklidir. 765 sayılı yasada bu durum; 'Birkaç kişi bir cürüm veya kabahatin icrasına iştirak ettikleri takdirde', 5237 sayılı yasada ise, 'Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri' şeklinde tanımlanmıştır (Özen,2007:240). Asıl faille aralarındaki ilişki doğrudan doğruya iştirak halinde bulunmayan kimselere verilecek cezalar o eyleme doğrudan katılanlara oranla daha hafif olmalıdır. Çünkü müşterek bir tehlikeye atılmak amacıyla birleşen kimseler sonuçta maruz kalacakları tehlikenin büyüklüğü oranında o tehlikenin müşterek ve eşit olmasını istemektedirler (Beccaria,1950:214). Banka hesabının kullanılmasında suçlarında iştirak iradesi ve bu iradenin aynı suça ilişkin olduğunun tespiti özel bir önem arz eder. Banka hesabını kullandırma fiil için öncelikle iştirak iradesinin tespiti gerekir. Suça katılma kastı, 765 sayılı kanunda açıkça ele alınmamışken, 5237 sayılı kanunun 40. maddesinde bağlılık kuralının bir gereği olarak bu durum açıkça düzenlenmiştir. 765 sayılı yasada kastın bulunması yolundaki şartın iştirak hükümlerinde açıkça zikredilmemiş olması, böyle bir açıklığa gerek görülmediğindedir. Suç ortaklarının muayyen bir suçun işlenmesine iştirak ettiklerini bilmeleri ve bunu istemiş olmaları gerekli olup, her failde suça iştirak kastının bulunması aranmıştır. Erem (1946)'in de ifade ettiği gibi; bir suça iştirak etmiş olduğunu

bilmeyen bir kimsenin bu bilmemezlik hali göz önüne alındığında, iştirakin maddî unsuru hakkında fiilde bilmemezlik (fiili cihayet) haline sebebiyet verir ve bilmemezlik hakkındaki umumî nazariye gereğince kastı da ortadan kaldırır (Erem, 1946: 66). Madde gerekçesinde bu kuralın, suçun işlenişine müşterek fail olanların dışında katkı sağlayan kişilerin cezalandırılmasının hukuki temelini oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bu, durum iştirak iradesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, suça katılma kastı ile bağlılık kuralına da atıf yapılmaktadır. Özen'e göre (2007) öğretide ve uygulamada tartışmasız olan bu durum için açıkça ve bağlılık kuralı altında düzenlenmiş olması ile kanunun fazlaca ayrıntıya girdiği izlenimini verdiğini belirtmektedir (Özen: 2007: 241). Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 1009/194 E.,2009/235, 13.10.2009, "Kişinin eyleminin, bir suça katılma aşamasına ulaşıp ulaşmadığı, Söz ulaşırsa da suça katılma düzeyinin saptanması için, eylemin bir evresindeki durumun değil, eylemin yapılması için verilen kararın, bu kararın icra ediliş biçiminin, olay öncesi, sırası ve sonraki davranışların da dikkate alınıp, tüm kanıtların birlikte değerlendirilmesi gerekir. Çünkü, suç kastının mutlaka belli bir aşamada oluşması gerekmediği gibi, iştirak iradesinin de suç tamamlanincaya kadar her aşamada oluşması olanaklıdır." Sonuç olarak her bir olay yönünden bu değerlendirme yapılarak o suça ilişkin iştirak iradesinin olup olmadığı tespit edilmelidir. Örneğin failin fiilden sonraki davranışına ilişkin olarak "...Banka hesabını komisyon karşılığı suça kullandıran sanığın suç tarihinden önce 10/03/2023 tarihinde başka suçtan tutuklanmasına rağmen banka hesabının kapatılması hususunda irade sergilemediği anlaşıldığından sanığın atılı suçtan asli fail olarak sorumlu olduğuna dair kabulde yasaya aykırılık görülmemiştir..."(Antalya BAM 14. CD 2025/1676 E,2025/3942K). İştirak kavramı zaten kelime anlamı ile bir konu üzerinde, bir işin yapılmasında fikir birliğine varma, anlaşma anlamına gelmektedir. Bu durumun sonucu olarak hukuki anlamı da işlenmek istenen suçun bütün şerikler / suça katılanlar için aynı olmasını gerektirmektedir. Suça katılan şeriklerden birinin anlaşılardan başka bir suç işlemesi durumunda diğer şerikler o suçtan sorumlu olmayacaklardır (Özen, 2007: 241-242) Bu durumda her olayın özelliğine göre değerlendirilme yapılmasını gerektirir; olayın özelliğine göre eğer olası kast derecesinde bir kusur varsa o kişi şeriklikten cezalandırılacak, işlenen ikinci suçun işleneceğini bilme söz konusu ise iradesini o yönde kullanan kişi, ikinci suçtan sorumlu olacaktır (Özen, 2007: 242).

4. SONUÇ

Sanayi Devrimi köyden kente düzensiz göçü beraberinde getirmiştir. Kentleşme sürecinde toplumlar kalabalık apartman binaları ve yerleşim koşulları sebebi ile komşularına, semtine, topluma karşı mesafeli olmuşlardır. İnsanoğlu yabancılaşma kavramı ile bu dönemde tanışmıştır. Bilgi çağına geçiş bilgiye kolay erişimi beraberinde getirirken dijitalleşme bireylerin hayatını olumsuz etkileyen bir olgu olarak ortaya çıkmıştır. Sosyal medyanın hızlı akışları kişilerin sabırsız ve tüketim odaklı olmasını körüklemiştir. Gerçek hayat dışında kendine bir yaşam alanı yaratan kişiler bu hızlı geçiş sürecinde yargıya da yansıyan sorunlarla fazlaca karşılaşmışlardır. Değişim ve dönüşüm karşısında yasalar ihtiyaçlara göre şekillenirken anılan dönüşümün baş döndürücü hızına erişmekte zorlanır hale gelmişlerdir. Dolandırıcılık suçunu işleyen asli faillerin üçüncü kişilerin banka hesaplarını ve kartlarını kullanmaları halinde dolandırıcılık suçuna ilişkin kastı belirlenemeyen, yargıya yansıyan dosyalarda sadece hesap veya kartını kullandığı açık olan kişilerin durumlarının suçta ve cezada kanunilik ilkesine uygun olarak dolandırıcılık faili olarak değil kredi kartı veya banka hesaplarının kötüye kullanılması şeklinde düzenlenecek suç kapsamında yargılanmaları sağlanmalıdır. Anılan husus ceza hukukuna egemen olan maddi gerçeğin araştırılması, lekelenme hakkı, suçta cezada kanunilik, şüpheden sanık yararlanır gibi ilkeler uyarınca gerekmektedir. Cezalandırma amacı taşıyan yasalar yanında kişilerin dijital alanda işlenecek suçların faili veya mağduru olmalarını önleyecek proaktif yaklaşımlar doğrultusunda alınacak tedbirler önem taşımaktadır. Önleyici tedbirler kapsamında, Kamu spotları okullarda gençlik merkezlerinde suç teşkil eden davranışların yaptırımları, suçun faili veya mağduru olmamak için kişilerin dikkat etmesi gereken hususlar bireylere aktarılmalıdır. Bu alanda kurum ve kuruluşların görev tanımlarını ve önleyici olarak yapılmasını gerekenleri düzenleyen geniş kapsamlı yasa çıkarılması yerinde olacaktır. Yasa çalışması ile dijital suçların soruşturulmasında önleyici yaklaşım ile suçların işlenmemesini temin edebilecek iletişimi sağlayan telefon şirketleri, bankalar, gibi aktörlerin rolleri ve yapmaları gerekenler kanunlaştırılmalıdır. Bu bağlamda yasa öncesi kamuoyunda bilinçlendirme olmaması, dijital dönüşümün hızı gereği pek çok kişinin de suçun faili olmakla mağdur oldukları dikkate alınarak af çıkarılması düşünülmelidir. Bankaların özellikle belirli yaş ve gelir grubuna birden çok sayıda kontrolsüz kart çıkarması önlenmeli, birden fazla kartla suç işlenmesi halinde sorumlulukları gündeme getirilmeli, patates hat tabir edilen sim kartların

çıkarılması halinde operatörlere yaptırım uygulanmalı ve bunları önleyici tedbirler alınmalıdır. Para ve hesap yönetimi konusunda okullarda eğitim faaliyetleri yürütülmelidir. Önleyici tedbirler alınması sonrasında soruşturmaların etkin yürütülmesi önem taşımaktadır. Bu bağlamda dolandırıcılık suçlarında hesap veya kredi kartını kullandıran kişilerin şüpheli ve sanık yapıldığı yüzeysel soruşturmalar yerine suçu asıl organize edenlerin etkin yöntemlerle soruşturulması yerinde olacaktır. Soruşturmaların dolandırıcılık ve bilişim bürolarının bu alanda eğitim almış savcılar ve yanlarında yardımcı bilişim uzmanlarınca yürütülmesi yerinde olacaktır. Etkin soruşturma yöntemlerinin kullanılması sorunun çözümünde önem taşımaktadır. Yargılama sürecinin müştekinin ikametgahı yerine şüphelinin ikameti yargılama makamlarınca yürütülmesi dosyaların farklı illere dağılmaması ve usul ekonomisi açısından yerinde olacaktır. Hesap ve kartlarını kullandıran kişilerin her bir müştekiye karşı suç işlediği varsayımına dayalı uygulama yerine zincirleme suç hükümlerinin uygulanması failin kastını temel aldığı için hukuka uygun olacaktır. Soruşturma ve kovuşturma faaliyetlerinde ölümlü olaylara ilişkin soruşturma ve kovuşturmalar, tutuklu işlere dair yargılama faaliyetleri, kamu düzenini bozucu olaylar ile ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçlara ilişkin soruşturma ve kovuşturmaların öncelikli olduğu dikkate alındığında yargının iş yükünü ve verimliliğini azaltan hususlara ait düzenleme yapılmalıdır. Bu alanda yapılacak çalıştay, seminer, sempozyum faaliyetleri sorunun çözümü açısından önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA:

- ABA, (2009). Australian Bankers' Association (ABA), Warning to students – don't get caught by mule scams, https://www.ausbanking.org.au/wp-content/uploads/2019/04/ABA-111096-v1-Fact_Sheet__Warning_to_Students__Mule_Scams.pdf
- Abdul Rani, M.I.; Salwa Zolkafli, S. and Mustapha Nazri, S.F.S. (2023). The Trends and Challenges of Money Mule Investigation by Malaysian Enforcement Agency International Journal of Business and Technopreneurship, Volume 13, No 1, pp. 37-50.
- Acar, E. H. (2010). 5237 Sayılı TCK Kapsamında Dolandırıcılık Suçu, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akça, K. (2015). Anayasa Mahkemesi Kararlarında Mülkiyet Hakkı, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, Cilt:1.
- Alkan, Ö. (2023). Dolandırıcılık Suçunun Kişinin Kendisini Polis, Hâkim veya Savcı Olarak Tanıtması Suretiyle İşlenmesi, DÜHFD, Cilt: 28, Sayı: 48.
- Ağın, N.S. (2019). Türk Ceza Hukuku'nda Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçu (TCK Md.158/1-F), Yüksek Lisans

- Tezi, T.C İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, D. (2021). Dolandırıcılık Suçu, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 11, Sayı 2,2021
- Beccaria, M. (1950). Suçlar ve Cezalar yahut Beşeriyetin Mecellesi, Çeviren, Muhittin Göklü, İstanbul.
- Bilen, M. (2012). Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu, Doktora Tezi, T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bulut, İ. (2024). Banka Hesaplarının Kullanılması ve Ceza Sorumluluğu, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 2, ss. 719 – 756.
- Çakmakkaya B.Y. ve Akpınar, T. (2018). Bilişim Suçları ile Mücadelede Karşılaşılan Sorunlar, Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences, 04 (03), ss. 123-129.
- Doğan, K. (2018). Kuşkudan Sanık Yararlanı İlkisi, Seçkin Yayınları, 2.Baskı, Ankara.
- Dönmezer, S. (1988). Suçsuzluk Karinesi Üzerine Düşünceler, Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul.
- Eker Kazancı, B. ve Zeyrek, İ. (2019). TCK'da Dolandırıcılık Suçu, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan, C.21, Özel Sayı, ss.517-583.
- Erem, F. (1946). Suça İştirak, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, ss. 62-107.
- Federal Bureau Of Investigation. (2025, 11 14). Department of Justice. Federal Bureau Of Investigation: <https://www.fbi.gov/how-we-can-help-you/scams-and-safety/common-frauds-and-scams/moneymules> %20%20BU%20ATIFI%20DİPNOT %20OLARAK%20VEYA%20SONUÇ%20KISMINA%20ALALIM%20BURADA%20GÖZÜ%20YORUYOR%20URL%20ŞEKLİNDE%20. adresinden alındı.
- EUROPOL,(2025).<https://www.europol.europa.eu/activities-services/public-awareness-and-prevention-guides/money-muling>
- GOV UK, (2024). Money mule and financial exploitation action plan, <https://www.gov.uk/government/publications/money-mule-action-plan/money-mule-and-financial-exploitation-action-plan-accessible>
- Gropp, W. (2004). Masumiyet Karinesinin Ceza Muhakemesini Sınırlayıcı Etkisi, Çev. Osman İsfen, Adil Yargılanma Hakkı ve Ceza Hukuku, Ed. Kayıhan İÇEL, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004.
- Hakari, H. Ve Ünver, Y. (2022). Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Isle of Man National Risk Assessment, (2020). Isle of Man Government National Risk Assessment of Money Laundering and the Financing of Terrorism Cabinet Office/Oik Coonceil ny Shirveishee,<https://www.gov.im/media/1367979/isle-of-man-national-risk-assessment-2020-updated-140120.pdf>
- Jong, D.F. and Lent, L.V. (2016). The Presumption of Innocence as a Counterfactual Principle, Published by Utrecht University School of Law, Principle,<https://www.utrechtlawreview.org/articles/10.18352/ulr.324/galley/333/download/>, Erişim Tarihi: 13/01/2020.
- Keçelioğlu, E. (2024). Sahte Fatura Yoluyla Nitelikli Dolandırıcılık Suçu, Kırıkkale Hukuk Mecmuası, Cilt:4, Sayı:2.
- Metin, İ.B. (2019). Dolandırıcılık Suçunun Nitelikli Halleri (TCK M.158/1), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,
- Milliyet, (2023). 'Kiralık banka hesabı' tuzağında çok detaylar: 300 bin liraya yüzde 8'lik pay!, 10.12.2023,<https://www.milliyet.com.tr/gundem/kiralik-banka-hesabi-tuzaginda-sok-detaylar-300-bin-liraya-yuzde-8lik-pay-7047177>, erişim tarihi: 13.11.2025.
- Selçuk, S.(1982). Dolandırıcılık (Evrimi-Suç Genel Kuramı İçerisindeki Yeri), Yasa Yayınları, İstanbul.
- Soyaslan, D.(2020). Ceza Muhakemesi Hukuku, Yetkin Yayınevi, Ankara.
- Şen, E. (2024). Yorumluyorum-31, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Şen, E. ve Serdar, C. (2023). Bilişim Sistemi Vasıtasıyla İşlenen Dolandırıcılık Suçunda Bilgileri Kullanılan Üçüncü Kişinin Ceza Sorumluluğu, <https://www.sen.av.tr/tr/makale/bilisim-sistemleri-%C3%BCzerinden-gerceklestirilen-dolandiricilik-suclarinda-bilgileri-kullanilan-ucuncu-kisilerin-ceza-sorumlulugu>, Erişim Tarihi: 13.11.2025.
- Özen, M. (2007). 5237 Terk Ceza Kanunu'nun İştirak Kurumuna Bakışı,TBBD,S.70.
- Tanrıvermiş, A. (2021). Masumiyet Karinesini Genişleten Bir İlke Olarak Lekelenmeme Hakkı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Temiz Gül, Y. (2025). Güncel Yargı Kararları Işığında Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık Suçuna İlişkin Bazı Tespit ve Değerlendirmeler, İzmir Barosu Dergisi, Yıl: 90, Sayı: 2, ss. 387 – 431.
- Tural, U. (2019). Soruşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2025,11 14). Ticaret Bakanlığı İban Kiralama İlanları Başta Olmak Üzere Sosyal Mühendislik Dolandırıcılıklarına Karşı Harekete Geçti, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı: <https://ticaret.gov.tr/haberler/ticaret-bakanligi-iban-kiralama-ilanlari-basta-olmak-uzere-sosyal-muhendislik-dolandiriciliklari-karsi-harekete-gecti> adresinden alındı
- Tüysüz, F. (2017), Dolandırıcılık Suçu, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yazıcıoğlu, R.Y. (2012). Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Bazı Benzer Suçlardan Ayrımı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 19, Sayı 2,
- Yenisey, F. ve Nuhoğlu, A. (2022). Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara.